

Oktober 2022

De victim-offender overlap bij seksueel geweld: een vergelijkende studie bij slachtoffers, plegers, en slachtoffer-plegers.

Joke Geeraert¹, Ines Keygnaert² & Christophe Vandeviver³

The victim-offender overlap in sexual violence: a comparative study among victims, offenders, and victim-offenders.

The complex nature of the victim-offender overlap in sexual violence is not fully captured as the factors tend to be more explanatory for either perpetration or victimization. Therefore, this study aims to distinguish between the characteristics of victim-offenders, only-offenders and only-victims of hands-on sexual violence. Through a multinomial logistic regression, based on survey data from a Belgian nationally representative sample ($n = 710$), demographic characteristics, resilience, the strength of their social network and mental health were compared.

The results indicated that sex and migration background predicted membership of the different groups. Regarding social connectedness, persons without a partner were more likely to be victim-offenders than victims. Furthermore, a history of self-harming behavior was strongly associated with victim-offenders. This article concludes with suggestions for future research into this topic and recommendations for rehabilitation services.

Keywords: victim-offenders, overlap, sexual violence

Kernwoorden: slachtoffer-plegers, overlap, seksueel geweld

1 INTRODUCTIE

Recent onderzoek toonde aan dat de prevalentie van seksueel geweld in België hoger was dan voorgaande studies rapporteerden (SCHAPANSKY et al., 2021). Ook op wereldwijd vlak blijkt seksueel geweld nog steeds een groot probleem met korte- en langetermijngevolgen voor de fysieke, mentale en seksuele gezondheid (WORLD HEALTH ORGANIZATION, 2021). Een beter

¹ Aspirant FWO, Institute for International Research on Criminal Policy (IRCP), Vakgroep Criminologie, Strafrecht en Sociaal recht, Universiteit Gent

² Professor seksuele en reproductieve gezondheid, International Centre for Reproductive Health (ICRH), Vakgroep Volksgezondheid en Eerstelijnszorg, Universiteit Gent

³ Onderzoeksprofessor criminologie, Institute for International Research on Criminal Policy (IRCP), Vakgroep Criminologie, Strafrecht en Sociaal recht, Universiteit Gent (Corresp.: Christophe.Vandeviver@UGent.be)

inzicht in de beschermende en risicofactoren van dit fenomeen is bijgevolg noodzakelijk, om zo preventief te kunnen optreden. Onderzoek naar seksueel geweld (SG) focust vaak op aspecten van slachtoffers (bv. ORTENSÍ & FARINA, 2020; SILVER et al., 2005) of plegers (bv. DE VRIES ROBBÉ et al., 2015; ELOIR et al., 2020) om theorieën over respectievelijk slachtoffer- of plegerschap te ontwikkelen. Dit strikte onderscheid is echter artificieel en enigszins arbitrair. Slachtoffer- en plegerschap zijn immers zelden onderscheiden categorieën, maar hangen vaak samen (BERG & SCHRECK, 2022). Bovendien groeit de aandacht voor de empirische en theoretische samenhang tussen slachtoffer- en plegerschap, de zogenaamde *victim-offender* overlap (BERG & SCHRECK, 2022). Hieruit volgt dat *victim-offenders*, of slachtoffer-plegers, individuen zijn die zowel slachtoffer als pleger zijn. Reeds in 1958 bracht WOLFGANG (1958) dit fenomeen onder de aandacht door te stellen dat moordslachtoffers verantwoordelijk waren voor hun slachtofferschap en dit volgens hem uitlokten. Zo stelden ook HINDELING et al. (1978) dat sommige individuen een risicovolle levensstijl aannamen en zo vaker in situaties terechtkwamen waarin ze slachtoffer konden worden van persoonsmisdrijven. Wegens het *victim blaming*-karakter werd van zulke uitspraken enigszins afgestapt in later onderzoek, maar de notie dat er een overlap kan zijn tussen slachtofferschap en plegerschap werd wel verder meegenomen. Deze overlap is voor verschillende criminaliteitsfenomenen vastgesteld, waaronder fysiek geweld en eigendomsdelicten (BROIDY et al., 2006; FLEXON et al., 2016; POSICK 2012).

Onderzoek naar de *victim-offender* overlap kan belangrijke implicaties hebben voor theorieën over slachtoffer- of plegerschap. Theorieën die bijvoorbeeld gericht zijn op het verklaren van het plegen van criminaliteit, moeten de differentiatie van individuen naar plegerschap meer voorspellen dan naar slachtofferschap (SCHRECK et al., 2008). Wanneer de *victim-offender* overlap genegeerd wordt, kunnen de geïdentificeerde risico- en beschermende factoren van die theorieën minder toepasselijk zijn voor plegers met slachtofferschap. Een beter inzicht in de verklarende factoren voor slachtoffer-plegers draagt bijgevolg bij aan een beter begrip van de etiologie van de *victim-offender* overlap (VAN GELDER et al., 2015). Daarnaast draagt dit bij aan een verbetering van de geldigheid van bestaande criminologische raamwerken zoals routineactiviteiten en levensstijlperspectieven (bv. welke kenmerken overlappen) en controletheorieën (bv. overgang van slachtoffer naar pleger en vice versa) (BERG & SCHRECK, 2022).

Voorgaande studies naar de *victim-offender* overlap keken vooral naar gelijkenissen tussen slachtoffers en plegers (BROIDY et al., 2006; JENNINGS et al., 2014) of naar eerder slachtofferschap als voorspeller voor plegerschap (bv. JENNINGS et al., 2014; LAMBIE et al., 2002). Sommige factoren (bv. lage zelfcontrole) zijn echter meer verklarend voor plegerschap dan voor slachtofferschap (PAUWELS & SVENSSON, 2011), terwijl andere kenmerken (bv. culturele stress) eerder slachtofferschap verklaren dan plegerschap (MALDONADO-MOLINA et al., 2010). Er is bijgevolg nood aan meer onderzoek dat een expliciet onderscheid maakt tussen slachtoffers, plegers en slachtoffer-plegers.

Daarnaast wordt vaak een brede waaier aan criminele gedragingen onderzocht (bv. FLEXON et al., 2016; TAYLOR et al., 2019; VAN GELDER et al., 2015). Zo omvat interpersoonlijk geweld verscheidene delicten en gedragingen (bv. bedreiging, mishandeling, SG). Door deze samen te nemen in een overkoepelend begrip gaat een aanzienlijk deel van de variatie tussen de

gedragingen verloren en worden specifieke verbanden niet gedetecteerd. Eerder onderzoek toonde nochtans aan dat er verschillen zijn tussen seksuele geweldplegers en niet-seksuele plegers in het algemeen (bv. hechtingsangst, woede) (LYN & BURTON, 2005) en niet-seksuele geweldplegers in het bijzonder (bv. etnische minderheid, leeftijd) (VAN WIJK et al., 2007). Doordat we in dit onderzoek uitsluitend focussen op SG kunnen de risico- en beschermende factoren van de *victim-offender* overlap bij SG nauwkeuriger bepaald worden dan in een alomvattend begrip. Dit kan leiden tot nieuwe inzichten.

Verder baseert het merendeel van voorgaand onderzoek zich op toevalssteekproeven. Enerzijds wordt gefocust op gedetineerdenpopulaties of therapeutische settings (bv. ELOIR et al., 2020; JENNINGS et al., 2014; LYN & BURTON, 2005), waardoor niet-geïdentificeerde slachtoffers en plegers niet betrokken worden. Anderzijds wordt beroep gedaan op studentenpopulaties voor toevalssteekproeven (bv. JENNINGS et al., 2011; ORTENSI & FARINA, 2020; SNAYCHUK & O'NEILL, 2020). Andere sociodemografische groepen (bv. laagopgeleiden) worden hier echter onvoldoende vertegenwoordigd, waardoor de resultaten niet representatief zijn voor de algemene bevolking (BORNSTEIN et al., 2013). De risico- en beschermende factoren in deze subpopulaties kunnen nochtans sterk verschillen met deze in de algemene populatie (BORNSTEIN et al., 2013).

Naast het wetenschappelijke belang is de differentiatie tussen slachtoffers, plegers en slachtoffer-plegers ook relevant voor hulpverlening. Om het hulpverleningsaanbod beter af te stemmen op slachtoffer-plegers is er nood aan behandelingen die zowel inwerken op de specifieke kenmerken van slachtoffer- als van plegerschap (SCHRECK et al., 2008). Door in dit onderzoek een onderscheid te maken tussen slachtoffers, plegers en slachtoffer-plegers, met een focus op SG, kunnen interventies beter afgestemd worden (MALDONADO-MOLINA et al., 2010; MUFTIĆ et al., 2015). Zo leggen rehabilitatieprogramma's voor plegers de focus dikwijls op het vermijden van recidive, maar wordt de invloed van eventuele slachtofferervaringen verwaarloosd (MALDONADO-MOLINA et al., 2010). Ook voor de toegang tot hulpverlening is een beter inzicht in de *victim-offender* overlap van belang. MALDONADO-MOLINA et al. (2010) vonden dat er een verminderde bereidheid was om slachtoffer-plegers op te nemen in slachtofferhulpprogramma's. Doordat slachtoffer-plegers ook plegers zijn, neigen hulpverleners om hun slachtofferschap als een eigen verantwoordelijkheid te bestempelen (MALDONADO-MOLINA et al., 2010). Daarnaast werd in onderzoek vastgesteld dat slachtoffers van intiem partnergeweld een verhoogd risico hadden om zelf over te gaan tot het plegen van intiem partnergeweld, en vice versa (BARBARO et al., 2019). Aan de slachtofferkant moet de focus dus niet enkel liggen op het voorkomen van re-victimisatie, maar ook op het voorkomen van toekomstig plegerschap. Een betere kennis van dit samenspel van slachtoffer- en plegerschap is dus noodzakelijk om de inhoud van hulpverlening beter af te stemmen en discriminatie in de toegang ertoe te vermijden.

In wat volgt zetten we eerst voorgaand onderzoek naar de voorspellers van de *victim-offender* overlap uiteen. We gaan in op verklarende factoren voor de algemene *victim-offender* overlap (i.e. zonder focus op SG) en lichten dan telkens dergelijk onderzoek bij SG toe. Deze informatie vormt de basis voor de hypotheses van dit onderzoek. Daarna bespreken we de methodologie en de resultaten van dit onderzoek. We besluiten dit artikel met een discussie van onze resultaten en een conclusie.

2 VERKLARENDE FACTOREN

Seksueel geweld kent verscheidene invullingen en kan gaan van ongewenste seksuele opmerkingen tot (pogingen tot) seksuele handelingen, waarbij dwang of dreiging gebruikt wordt (WORLD HEALTH ORGANIZATION, 2003). Deze beschrijving kan dus zowel *hands-off* (zonder fysiek contact) als *hands-on* (i.e. fysiek contact tussen pleger en slachtoffer) seksuele handelingen omvatten (SCHAPANSKY et al., 2021).

Met uitzondering van enkele studies (bv. CHAN, 2021; JENNINGS et al., 2014; MUFTIĆ et al., 2015), is onderzoek naar de verklarende factoren van de *victim-offender* overlap bij SG schaars. JENNINGS et al. (2014) focusten bij mannelijke gevangenen op verwaarlozing en familiegeweld als risicofactoren voor de *victim-offender* overlap bij SG. De analyses bekeken echter enkel de relatie tussen plegerschap en slachtofferschap en de onderliggende factoren. Ook CHAN (2021) maakte geen onderscheid tussen slachtoffers, plegers en slachtoffer-plegers en focuste louter op de relatie tussen slachtoffer- en plegerschap van SG (bv. verkrachting, ongewenste masturbatie). Hierbij werd bij studenten in Hong Kong ($n = 1.171$) onder meer naar negatieve emoties, zelfcontrole en risicovol seksueel gedrag gekeken als verklarende factoren. Daarentegen maakten MUFTIĆ et al. (2015) wel een onderscheid. Op basis van politiedata vergeleken ze slachtoffers, veelplegers, eenmalige plegers en slachtoffer-plegers van intiem partnergeweld. De groep slachtoffer-plegers bleek ten opzichte van de afzonderlijke slachtoffers en plegers gelijkverdeeld op vlak van geslacht en vertoonde meer contacten met justitie. De onderzoekers bekeken echter een beperkt aantal factoren (bv. etniciteit, leeftijd, burgerlijke staat).

Alhoewel het onderzoek naar de *victim-offender* overlap bij SG dus beperkt is, kunnen studies naar afzonderlijk seksueel slachtoffer- en plegerschap van belang zijn voor de vorming van hypothesen. Onderzoek dat enkel op slachtoffers of enkel op plegers focust, kan namelijk een mogelijke overlap miskennen en een breder verband missen (POSICK, 2012).

2.1 Demografische kenmerken

2.1.1 Leeftijd

Een terugkerende verklaring voor de *victim-offender* overlap is dat slachtoffers en plegers gelijkaardige demografische profielen en routineactiviteiten hebben, waardoor ze op dezelfde risicovolle plaatsen samenkomen (BERG & SCHRECK, 2022). De vraag is echter wat ervoor zorgt dat bepaalde personen op deze locaties terechtkomen of zich met die bepaalde routineactiviteiten bezighouden. Hiervoor werd in voorgaand onderzoek voornamelijk gefocust op leeftijd, geslacht, etniciteit en vrijetijds- of werkactiviteiten (BROIDY et al., 2006; JENNINGS et al., 2011; POSICK, 2012).

Met betrekking tot leeftijd werd gevonden dat de (laat-)adolescentie de risicovolste periode was voor zowel slachtoffer- als plegerschap (FARRINGTON, 1986; ROCQUE et al., 2015). In het kader van de *victim-offender* overlap onderzochten BROIDY et al. (2006) via strafrechtelijke en medische dossiers in welke mate slachtoffers en plegers van moord (vnl. mannen) gelijkaardige

kenmerken hadden. Op het moment van de feiten bleken slachtoffers significant ouder dan plegers (BROIDY et al., 2006).

Ook voor SG werd de rol van leeftijd al nagegaan. TAYLOR et al. (2019) onderzochten bij jongvolwassenen de mate waarin leeftijd samenhangt met het stellen van verbale, fysieke en seksuele agressie ten aanzien van (niet-)partners of het ervaren van dergelijke geweld door (niet-)partners. Oudere respondenten bleken minder vertegenwoordigd in de groep van slachtoffer-plegers, zowel voor fysiek als seksueel (partner)geweld. JENNINGS et al. (2014) vonden echter dat een oudere leeftijd een risicofactor was voor de *victim-offender* overlap bij SG. Een mogelijke verklaring is dat hoe ouder, hoe meer kans dat die persoon reeds slachtoffer en pleger was.

2.1.2 Geslacht

Wat betreft geslacht zijn geen eenduidige resultaten zichtbaar in onderzoek. Voor cyberpesten vonden MARCUM et al. (2014) dat er geen verschil was tussen vrouwelijke en mannelijke universiteitsstudenten omtrent voorspellende kenmerken van de overlap (bv. lage zelfcontrole). Een ander onderzoek bij universiteitsstudenten naar interpersoonlijk geweld en eigendomsdelicten vond echter dat lage zelfcontrole enkel bij mannen positief samenhangt met zowel slachtoffer- als plegerschap (FLEXON et al., 2016). Ook POSICK (2012) vond gelijkaardige resultaten bij adolescenten. Mannen hadden ten opzichte van vrouwen zowel meer risico op slachtoffer- als op plegerschap van geweldsdelicten (POSICK, 2012).

Voor seksueel geweld toonden verschillende prevalentiestudies dat mannen oververtegenwoordigd waren bij seksueel plegerschap en dat vrouwen vaker slachtoffer werden (DE HAAS et al., 2012; SCHAPANSKY et al., 2021; SCHUSTER & KRAHÉ, 2019). Dit neemt echter niet weg dat mannen ook slachtoffer kunnen zijn van SG (DE HAAS et al., 2012).

2.1.3 Etniciteit

Daarnaast bekeken eerdere studies of de bevindingen omtrent de *victim-offender* overlap wel voor elke etnische groep golden, door onder meer migratieachtergrond als operationalisering te gebruiken. MALDONADO-MOLINA et al. (2010) vonden in een longitudinale studie bij jongeren met een Puerto Ricaanse achtergrond dat culturele stress door acculturatie een rol speelde bij een toename in slachtofferschap, maar niet in plegerschap. Slachtofferschap werd gemeten als (in)directe blootstelling aan geweld en plegerschap via verschillende delinquente gedragingen (bv. geweld, diefstal, wapenbezit). Verder onderzocht GOLLADAY (2018) de *victim-offender* overlap bij een longitudinale representatieve steekproef van Amerikaanse adolescenten. In deze studie waren plegerschap (bv. fysiek en seksueel geweld, drugsdelicten) en slachtofferschap (bv. fysiek en seksueel geweld, kindermishandeling) brede concepten. De resultaten toonden bij een groep van slachtoffer-plegers dat een lage zelfcontrole meer invloed had bij blanke respondenten dan bij etnische minderheden.

Voor seksueel geweld vonden ORTENSI EN FARINA (2020) bij 7.843 studenten uit Italiaanse universiteiten dat studenten met een migratieachtergrond twee keer meer risico liepen op

seksueel slachtofferschap dan autochtone studenten. Verder werd ook voor seksueel slachtoffer-plegerschap reeds een link gevonden met migratieachtergrond. SPIVEY EN NODELAND (2021) onderzochten de *victim-offender* overlap bij intiem partnergeweld via een Amerikaanse nationaal representatieve steekproef van meer dan 90.000 kinderen en jongeren. Ze vonden dat niet-blanke respondenten meer kans hadden om slachtoffer-pleger van intiem partnergeweld te zijn dan blanke respondenten. Een mogelijke verklaring is dat culturele aanpassing voor chronische stress zorgt, wat een invloed kan hebben op de ontwikkeling van seksueel plegerschap (AEBI et al., 2012). Verder vond GOLLADAY (2018) dat etnische minderheden substantieel meer in aanraking kwamen met deviante leeftijdsgenoten en gedesorganiseerde buurten, wat een andere mogelijke verklaring is. Tot slot kan het gevoel van stigmatisering en uitsluiting bij minderheidsgroepen ook chronische stress veroorzaken, wat hen gevoeliger kan maken voor seksueel slachtofferschap (DE SCHRIJVER et al., 2022).

2.2 Zelfcontrole en veerkracht

Naast demografische kenmerken zijn ook individuele kenmerken relevant aangezien niet alle slachtoffers die zich in een risicovolle omgeving bevinden ook effectief overgaan tot plegerschap (BROIDY et al., 2006). Vanuit GOTTFREDSON en HIRSCHI's (1990) algemene criminaliteitstheorie werd zelfcontrole naar voor geschoven als een potentiële verklaring voor de *victim-offender* overlap. Een gebrek aan zelfcontrole kan leiden tot crimineel gedrag en deelname aan criminele activiteiten. Doordat verschillende individuen met lage zelfcontrole zich in dezelfde risicosituaties begeven, is er een ontmoeting tussen potentiële slachtoffers en plegers mogelijk en kan er een overlap ontstaan (TAYLOR et al., 2019). Toch werd in opvolgende studies niet altijd een even sterk effect teruggevonden. Een laag zelfcontroleniveau speelde bijvoorbeeld wel een rol in de overlap, maar er was een combinatie met ontwikkelingsfactoren of middelenmisbruik nodig (JENNINGS et al., 2011; FELSON et al., 2018). Daarnaast vonden PAUWELS en SVENSSON (2011) dat lage zelfcontrole meer variantie in plegerschap dan in slachtofferschap verklaarde bij adolescenten.

Een alternatief concept voor zelfcontrole, dat voornamelijk wordt aangehaald bij SG, is veerkracht. Veerkracht duidt onder meer op het vermogen om flexibel met tegenslagen om te gaan. Aangezien emotionele zelfcontrole een deelaspect is van de mate waarin iemand weerstand kan bieden aan negatieve levensgebeurtenissen (ARMSTRONG et al., 2011), is er een zekere verwevenheid tussen zelfcontrole en veerkracht.

LAMBIE et al. (2002) onderzochten de *victim-offender* overlap bij 88 mannen die ooit seksueel kindermisbruik meemaakten en deelnamen aan therapie of behandelingsprogramma's. De resultaten toonden dat veerkracht een rol kan spelen in het voorkomen dat mannen die als kind seksueel misbruikt zijn later zelf SG plegen. Daarnaast vonden SNAYCHUK en O'NEILL (2020) bij 127 Canadese studenten (vnl. vrouwen) dat slachtoffers van technologie-gefaciliteerd SG een lagere veerkracht hadden, met als componenten een laag gevoel aan eigenwaarde en lage gepercipieerde controle.

2.3 Sociale verbondenheid

De mate van gehecht zijn aan anderen en sociale steun, de zogenaamde sociale verbondenheid, kunnen als individuele factoren ook relevant zijn. Om dit concept bij de *victim-offender* overlap te meten wordt doorgaans gekeken naar de familieband en positieve relaties met peers (MALDONADO-MOLINA et al., 2010; POSICK & ZIMMERMAN, 2015). POSICK en ZIMMERMAN (2015) vonden bij adolescenten dat een sterkere familieband beschermend werkte tegen gewelddadig plegerschap. Daarnaast vonden MALDONADO-MOLINA et al. (2010) dat een dwingende opvoedingsstijl, de betrokkenheid met delinquente peers en een negatieve schoolomgeving het risico op de *victim-offender* overlap verhoogden. De effecten van sociale verbondenheid beperken zich echter niet enkel tot minderjarigen. DAQUIN en DAIGLE (2021) vonden dat gehuwd zijn en kinderen hebben, beschermend werkte voor slachtoffer- en plegerschap bij – voornamelijk mannelijke – gedetineerden in de gevangenis.

Ook bij SG werd een beschermend effect van sociale verbondenheid vastgesteld. Het kunnen onderhouden van langdurige, stabiele intieme relaties en een prosociale partner blijken beschermend te werken voor seksueel plegerschap (DE VRIES ROBBÉ et al., 2015; THORNTON et al., 2017). Deze bevinding is niet enkel van belang voor het voorkomen van plegerschap, maar ook voor de *victim-offender* overlap. Het beschermende effect kan een rol spelen bij het voorkomen van de overgang van slachtoffer- naar plegerschap; de zogenaamde geweldscyclus (JENNINGS et al., 2014). Ook LAMBIE en JOHNSTON (2016) vonden bevestiging voor dit beschermende effect bij 47 mannen die hulpverlening kregen voor hun ervaringen met seksueel slachtofferschap. Sociale steun en vriendschapsrelaties bleken cruciaal in de veerkracht van slachtoffers van SG, wat hen beschermde tegen een overgang naar seksueel plegerschap.

Daarnaast onderzochten JENNINGS et al. (2014) de *victim-offender* overlap binnen een Amerikaanse steekproef van 614 mannelijke gedetineerden. Seksueel slachtofferschap werd gemeten aan de hand van seksueel misbruik, aantasting van de seksuele integriteit en verkrachting onder de leeftijd van 16 jaar en seksueel plegerschap door een veroordeling voor een zedendelict. Hieruit bleek dat emotionele en fysieke verwaarlozing risicofactoren waren voor de *victim-offender* overlap bij SG. Een mogelijke verklaring is dat er via misbruik en verwaarlozing attitudes worden ontwikkeld die SG goedkeuren. Daarnaast kan blootstelling aan gewelddadig gedrag in het gezin een stimulans zijn voor het aanleren van dat gedrag (JENNINGS et al., 2014).

2.4 Mentale gezondheid

Tot slot werd in voorgaande studies naar individuele factoren gefocust op de mentale gezondheid. Eerder onderzoek toonde reeds aan dat een slechte mentale gezondheid en emotionele onrust de kans op zowel slachtoffer- als plegerschap kunnen verhogen (bv. POSICK, 2012; SCHRECK et al., 2008). Voor de *victim-offender* overlap werden onder meer angst, emotioneel leed en depressie als verklarende factoren geïdentificeerd (SCHRECK et al., 2008; VAN GELDER et al., 2015).

VAN GELDER et al. (2015) onderzochten bij 1.447 kinderen en jongeren welke kenmerken samenhangen met de kans om zowel slachtoffer als pleger te zijn. De resultaten toonden een

positieve samenhang tussen angst- en depressiegerelateerde problemen en de neiging om betrokken te zijn in gewelddadige ontmoetingen (bv. slagen en verwondingen, aanranding, afpersing). Deze problemen waren bijgevolg voorspellend voor de *victim-offender* overlap. Verder vonden SCHRECK et al. (2008) dat emotionele stress bij adolescenten eerder verklarend was voor een algemene blootstelling aan gewelddadige situaties dan voor een specifieke neiging tot afzonderlijk slachtoffer- of plegerschap. Die verhoogde blootstelling biedt dan opnieuw de mogelijkheid tot een overlap van slachtoffers en plegers.

Ook bij seksuele plegers werden significant hogere angstniveaus en zelfbeschadigend gedrag, zoals suïcidepogingen en zelfverwonding, vastgesteld (ELOIR et al., 2020; LYN & BURTON, 2005). Een mogelijke verklaring voor de verhoogde angstniveaus is de sterke samenhang van algemene angst met hechtingsangst en woede, wat samen een hoger risico op seksueel plegerschap teweegbrengt (LYN & BURTON, 2005). Ook voor seksueel slachtofferschap is hechtingsangst risicoverhogend. SILVER et al. (2005) stelden bij een Nieuw-Zeelandse geboortecohorte (n = 944) van 21-jarigen vast dat personen met angststoornissen vaker slachtoffer werden van SG. Verder vond een studie naar intiem partnergeweld bij 277 meerderjarigen zowel voor slachtoffer- als plegerschap robuuste verbanden met bindingsangst (BARBARO et al., 2019). Bovendien waren slachtoffer- en plegerschap zelf sterk en positief gecorreleerd, wat wees op de *victim-offender* overlap bij intiem partnergeweld.

2.5 Huidig onderzoek

Het doel van dit onderzoek is nagaan in welke mate er een verschil is tussen de demografische kenmerken, de veerkracht, de sociale verbondenheid en de mentale gezondheid van slachtoffers, plegers en slachtoffer-plegers van *hands-on* SG. Het onderzoek biedt verschillende voordelen ten opzichte van bestaand onderzoek en breidt uit op eerdere bevindingen. Ten eerste is er een tekort aan onderzoek dat een onderscheid maakt tussen slachtoffers, plegers en slachtoffer-plegers en wordt SG nog te vaak meegenomen in een overkoepelend criminaliteits- of geweldsbegrip (bv. MALDONADO-MOLINA et al., 2010; VAN GELDER et al., 2015). Door hier wel een onderscheid te maken tussen die drie categorieën, met een focus op SG, wordt tegemoet gekomen aan deze beperkingen. Dit laat toe om nieuwe verbanden en nieuwe inzichten inzake beschermende en risicofactoren van SG te detecteren.

Daarnaast gebruikt de meerderheid van voorgaande studies naar de *victim-offender* overlap Angelsaksische data, met uitzondering van enkele Europese studies (bv. ELOIR et al., 2020; MARCUM et al., 2014; VAN GELDER et al., 2015). Een betere kennis van de overlap in een West-Europese context kan echter andere resultaten opleveren omwille van culturele verschillen (bv. geloof, etnische samenstelling, opvoedingsstijl). Daarom focust de huidige studie op Belgische slachtoffers, plegers en slachtoffer-plegers van *hands-on* seksueel geweld.

Ten derde maakt dit onderzoek gebruik van nationaal representatieve data in plaats van een toevalssteekproef. Een voordeel hiervan is dat de geïdentificeerde risico- en beschermende factoren uit het huidige onderzoek te veralgemenen zijn naar de algemene populatie (BORNSTEIN et al., 2013). Daarnaast kunnen niet-geïdentificeerde slachtoffers en plegers van SG betrokken worden.

Tot slot wordt binnen dit onderzoek gekeken naar verschillende *hands-on* vormen van SG (m.n. ongewenst kussen, aanraken tijdens zorg, wrijven/strelen, ontkleden, (poging tot) orale penetratie, (poging tot) vaginale of anale penetratie en gedwongen worden te penetreren). Onderzoeken die louter de focus leggen op verkrachting of kindermisbruik zullen mogelijk andere risicofactoren detecteren in vergelijking met deze bredere definitie.

We toetsen de volgende hypothesen in dit onderzoek:

- H1: Slachtoffer-plegers van SG zijn ouder in vergelijking met plegers of slachtoffers van SG.
- H2: De groepen slachtoffer-plegers en plegers van SG bestaan voornamelijk uit mannen. De groep slachtoffers van SG bestaat eerder uit vrouwen.
- H3: Slachtoffer-plegers van SG hebben een grotere kans om een migratieachtergrond te hebben dan slachtoffers of plegers.
- H4: Slachtoffer-plegers van SG scoren lager op veerkracht dan slachtoffers of plegers.
- H5: Slachtoffer-plegers van SG hebben een zwakkere sociale verbondenheid dan slachtoffers of plegers van SG.
- H6: Slachtoffer-plegers van SG hebben een grotere kans op zelfbeschadigend gedrag dan slachtoffers of plegers van SG.
- H7: Slachtoffer-plegers van SG hebben hogere angst- en depressieniveaus dan slachtoffers of plegers van SG.

3 METHODOLOGIE

3.1 Gebruikte data

Voor dit onderzoek is gebruikgemaakt van data verzameld in het kader van het UN-MENAMAIS-onderzoek. Dit vierjarig project bracht de mechanismen, aard, omvang en impact van SG in België in kaart aan de hand van enquêtes. In het kader van het huidige onderzoek werden cross-sectionele data gebruikt, die tussen oktober 2019 en februari 2020 werden verzameld (KEYGNAERT et al., 2021). Hiervoor werden 20.760 Belgische inwoners gecontacteerd via een aselecte disproportionele steekproef uit het Rijksregister, waarbij 2.791 deelnemers de vragenlijst openden. Uit de 2.791 geopende vragenlijsten werden 676 respondenten verwijderd omwille van verschillende redenen (bv. onvolledig antwoord, geen geïnformeerde toestemming, leeftijdscriteria), wat een steekproef van 2.115 participanten opleverde (SCHAPANSKY et al., 2021). Vervolgens werden nog vijf respondenten uit de dataset verwijderd wegens een onbetrouwbaar antwoord (1 jaar oud op moment van plegerschap) en werden enkel de participanten die reeds een ervaring hadden met *hands-on* seksueel slachtofferschap en/of plegerschap weerhouden. Dit leverde een steekproef van 710 respondenten op voor de huidige studie, waarvan 221 mannen en 489 vrouwen. Hierbij had 75,1% geen migratieachtergrond en 24,9% wel een migratieachtergrond. 64,6% van de respondenten had een relatie en 35,4% had geen relatie op het moment van de survey.

3.2 Meetinstrumenten

3.2.1 Seksueel slachtoffer- en/of plegerschap

De afhankelijke variabele is seksueel slachtoffer- en/of plegerschap. De huidige studie maakt gebruik van data die betrekking hebben op *hands-on* seksuele handelingen (i.e. fysiek contact tussen slachtoffer en pleger). Specifiek gaat het om slachtoffer- of plegerschap van minstens een van de volgende handelingen: ongewenst kussen, aanraken tijdens zorg, wrijven/strelen, ontkleden, (poging tot) orale penetratie, (poging tot) vaginale of anale penetratie en gedwongen worden te penetreren (SCHAPANSKY et al., 2021). Er werd aan de respondenten gevraagd of ze een dergelijke handeling hadden meegemaakt/uitgevoerd gedurende hun leven (antwoordopties: *Ja/Nee*). Er werd eerst gepeild naar slachtofferschap en nadien naar plegerschap. Voor meer informatie omtrent de items, zie SCHAPANSKY et al. (2021).

Voor de multinomiale logistische regressie zijn drie mutueel-exclusieve categorieën gecreëerd; 1) enkel slachtoffer, 2) enkel pleger en 3) slachtoffer-pleger.

3.2.2 Verklarende factoren

Bij de demografische factoren lag de focus op **leeftijd** (berekend als ‘2019 – geboortjaar’), **geslacht** (man of vrouw) en **migratieachtergrond** (wel of geen). Voor migratieachtergrond is gekeken naar het geboorteland van de respondent en diens ouders. Geen migratieachtergrond betekende dat zowel de respondent als diens ouders in België geboren waren, wel een migratieachtergrond betekende dat de respondent en/of diens ouders buiten België geboren waren.

Veerkracht werd in de survey bevraagd aan de hand van de ‘*brief resilience scale*’. Deze zes-item schaal meet het vermogen om er weer bovenop te komen of te herstellen van stress (SMITH et al., 2008). De interne validiteit van deze schaal was goed (Cronbach’s $\alpha = .836$). Respondenten konden deze schaal beantwoorden aan de hand van een Likert-schaal met vijf punten (*helemaal niet akkoord – helemaal akkoord*). De antwoorden resulteerden in een totaalscore (range: 6 – 30), waarvan de gemiddelde scores werden berekend (range: 1 – 5). Vervolgens werd een onderscheid gemaakt tussen ‘laag niveau’ (1.00 – 2.99) en ‘normaal tot hoog niveau’ (3.00 tot 5.00).

De sociale verbondenheid werd gemeten aan de hand van de **relatiestatus** (wel of geen partner). Daarnaast werden de vragen “Met hoeveel mensen voel je je comfortabel om geheimen of persoonlijke zaken te bespreken?” (range: 0 – 25) en “Hoeveel personen wonen in jouw huis, jezelf niet meegerekend?” (range: 0 – 8) samengevoegd in de continue variabele **sociale steun** (range: 0 – 28). Een hogere waarde gaf aan dat er meer sociale steun was.

Bij de mentale gezondheid lag de focus op drie elementen. In de survey werd via aparte vragen gepeild of de respondenten ooit een suïcidepoging ondernamen en of ze ooit aan zelfverwonding deden (antwoordopties: *Ja/Nee*). Deze variabelen werden voor de huidige studie samengevoegd in de variabele **zelfbeschadigend gedrag**, waarbij er een opdeling was

tussen geen (geen van beide) of wel (suïcidepoging en/of zelfverwonding) zelfbeschadigend gedrag.

Angstsymptomen werden in de survey bevraagd aan de hand van GAD-7, een schaal met zeven items die peilt naar de aanwezigheid van een gegeneraliseerde angststoornis (SPITZER et al., 2005). Bij de items dienden de respondenten aan te geven hoe vaak de symptomen zich voordeden in de afgelopen twee weken (SPITZER et al., 2006). De frequentie werd geoperationaliseerd door een score van nul (helemaal niet) tot drie (bijna elke dag), om zo tot totaalscores te komen (range: 0 – 21). De interne validiteit van deze schaal was goed (Cronbach's $\alpha = .876$).

Tot slot werden **depressieve symptomen** gemeten aan de hand van de PHQ-9; een schaal om depressie te detecteren in eerstelijnszorg en andere medische settings (LEVIS et al., 2019). Deze schaal bevroeg hoe vaak negen DSM-IV-criteria zich voordeden in de afgelopen twee weken. De frequentie werd geoperationaliseerd door een score van nul (helemaal niet) tot drie (bijna elke dag), wat totaalscores opleverde (range: 0 – 27). De interne validiteit van deze schaal was goed (Cronbach's $\alpha = .875$).

3.3 Analyses

Aan de hand van het statistische softwarepakket IBM-SPSS (versie 27) zijn er bivariate en multivariate analyses uitgevoerd. De bivariate analyses bestaan uit Chi-kwadraattoetsen en ANOVA's (Tabel 1). Daarnaast werden post-hoc-testen uitgevoerd op de 2*3-tabellen voor de significante effecten. Hierbij wordt enkel gekeken naar slachtoffers versus slachtoffer-plegers en plegers versus slachtoffer-plegers. Bij alle bivariate analyses zijn Bonferroni-gecorrigeerde resultaten weergegeven. In totaal zijn er 27 testen uitgevoerd, wat resulteert in een gecorrigeerd alfaniveau van $\alpha = .002$. De effectgroottes van de bivariate analyses worden gerapporteerd met Cramer's V (V) voor categorische variabelen en Cohen's f (f) voor metrische variabelen. Deze effectgroottes worden aangeduid als klein ($V \leq .20$; $f = .10$), matig ($V \leq .40$; $f = .25$) en groot ($V \geq .40$; $f = .40$) (KOTRLIK et al., 2011). Bij de metrische variabelen wordt voor de post-hoc testen gebruikgemaakt van onafhankelijke t-testen en worden de effectgroottes aangeduid aan de hand van Cohen's d. Deze effectgroottes zijn eveneens aangeduid als klein ($d = .20$), matig ($d = .50$) en groot ($d = .80$) (KOTRLIK et al., 2011).

De multivariate analyse bestaat uit een multinomiale logistische regressie. De slachtoffer-plegers zijn de referentie, aangezien het doel is om te differentiëren tussen deze groep en de slachtoffers en plegers. In het huidige onderzoek wordt een geïntegreerd model geanalyseerd, waarbij alle onafhankelijke variabelen tegelijk in rekening werden gebracht, omdat dit beter aansluit bij de realiteit.

Voorafgaand werd gecontroleerd op enkele assumpties⁴, waaruit bleek dat de data geschikt waren voor de multinomiale logistische regressie. Daarnaast werd ook de fitheid van het model beoordeeld. De pseudo-determinatiecoëfficiënt Nagelkerke R^2 geeft aan hoe goed het model de

⁴ De categorieën van de afhankelijke variabele konden niet geordend worden dus was er voldaan aan de vereiste van een nominale afhankelijke variabele. Ook aan de assumptie dat de afhankelijke variabele uit mutueel-exclusieve categorieën moet bestaan was voldaan (STOLTZFUS, 2011). Tot slot werd via een lineaire regressieanalyse gecontroleerd op multicollineariteit (STOLTZFUS, 2011). Uit de *Collinearity statistics* 'VIF' en 'tolerance' bleek dat ook aan deze assumptie was voldaan.

data verklaart in vergelijking met het null-model. Ten tweede wordt de -2loglikelihood-waarde weergegeven. Ten derde geven *deviance* en Pearson χ^2 aan of het geschatte model bij de geobserveerde data past (STOLTZFUS, 2011).

De effectgroottes van de multivariate analyse worden weergegeven aan de hand van odds ratio's (OR) voor elke eenheid toename van de onafhankelijke variabele. Deze odds ratio's verwijzen naar de verhouding tussen de waarschijnlijkheid dat iets (bv. behoren tot een bepaalde groep) zal gebeuren en de waarschijnlijkheid dat het niet zal gebeuren (CHEN et al., 2010). Deze effectgroottes worden aangeduid als geen effect (1.0 – 1.2 of 0.9 – 1.0), zwak effect (1.2 – 1.5 of 0.7 – 0.9) en matig tot sterk effect (> 1.5 of < 0.7) (CHEN et al., 2010).

4 RESULTATEN

4.1 Beschrijvende statistieken

De resultaten van de beschrijvende analyses (Tabel 1) tonen significante verschillen tussen de afhankelijke variabele en drie dichotome variabelen (geslacht, migratieachtergrond, huidige relatiestatus) en een continue variabele (angstsymptomen). Op vlak van geslacht waren mannen significant vaker pleger dan slachtoffer-pleger (matig effect) dan vrouwen en vrouwen significant vaker slachtoffer dan slachtoffer-pleger (klein effect) dan mannen. Verder heeft 68.7% van de slachtoffers geen migratieachtergrond en zijn personen zonder migratieachtergrond vaker slachtoffer dan slachtoffer-pleger (klein effect) dan personen met een migratieachtergrond. Daarnaast zijn respondenten met een partner vaker slachtoffer dan slachtoffer-pleger (klein effect) dan respondenten zonder partner. Tot slot hebben plegers significant minder angstsymptomen dan slachtoffer-plegers (klein effect).

Tabel 1. Beschrijvende statistieken (n = 710)

	Slachtoffer (n = 635) (1)	Pleger (n = 38) (2)	Slachtoffer- pleger (n = 37) (3)	Effectgrootte (V / f)	Post-hoc effectgroottes (V/d)	
					(1) vs. (3)	(2) vs. (3)
Dichotome variabelen						
% (n)						
Geslacht				0.32*** (M)	0.16*** (S)	0.34** (M)
<i>Man</i>	23.5(167)	4.6(33)	3.0(21)			
<i>Vrouw</i>	65.9(468)	0.7(5)	2.3(16)			
Migratieachtergrond				0.14** (S)	0.14*** (S)	n.s.
<i>Geen</i>	68.7(488)	3.7(26)	2.7(19)			
<i>Wel</i>	20.7(147)	1.7(12)	2.5(18)			
Veerkracht				n.s.		
<i>Laag</i>	36.3(255)	2.0(14)	2.3(16)			
<i>Normaal-hoog</i>	53.0(372)	3.4(24)	3.0(21)			
Huidige relatiestatus				0.10* (S)	0.10* (S)	n.s.
<i>Wel partner</i>	59.0(419)	3.2(23)	2.4(17)			
<i>Geen partner</i>	30.4(216)	2.1(15)	2.8(20)			
Zelfbeschadigend gedrag				n.s.		
<i>Geen</i>	67.0(473)	4.0(28)	3.1(22)			
<i>Wel</i>	22.4(158)	1.4(10)	2.1(15)			
Continue variabelen						
M (SD)						
Leeftijd	34.2(16.0)	38.2(15.1)	32.7(15.9)	n.s.		
Sociale steun	6.2(3.5)	5.2(2.6)	6.8(4.0)	n.s.		

Depressieve symptomen	7.0(5.7)	5.4(4.6)	7.5(5.6)	n.s.		
Angstsymptomen	6.9(4.9)	4.9(3.4)	6.8(4.9)	0.11* (S)	n.s.	0.45* (S)

n.s.: niet significant

Vetgedrukte effectgroottes geven een significant resultaat weer na Bonferroni-correctie (α altered = .05/27 = .002).

*p < .05; **p < .01; ***p < .001; S = klein effect, M = matig effect, L = groot effect.

4.2 Verklarende factoren

Tabel 2. Parametertabel geïntegreerd model

Variabelen	Slachtoffer (n = 635)		Pleger (n = 38)	
	vs		vs	
	slachtoffer-pleger (n = 37)		slachtoffer-pleger (n = 37)	
	OR	95% BI	OR	95% BI
Demografische kenmerken				
Leeftijd	0.985	[0.96, 1.01]	0.992	[0.96, 1.03]
Geslacht: man	0.279***	[0.14, 0.57]	5.046**	[1.54, 16.63]
Migratieachtergrond: geen	2.698**	[1.34, 5.43]	2.447	[0.90, 6.64]
Veerkracht: laag	0.792	[0.36, 1.74]	1.274	[0.43, 3.82]
Sociale verbondenheid				
Huidige relatiestatus: wel partner	2.250*	[1.05, 4.82]	1.852	[0.63, 5.42]
Sociale steun	0.938	[0.86, 1.03]	0.839*	[0.71, 0.99]
Mentale gezondheid				
Zelfbeschadigend gedrag: geen	2.326*	[1.05, 5.17]	1.103	[0.34, 3.54]
Depressieve symptomen	1.008	[0.92, 1.11]	0.947	[0.83, 1.09]
	1.008	[0.90, 1.13]	0.957	[0.81, 1.13]

Angstsymptomen		
Fit measures		
-2loglikelihood-waarde ⁵	469.93***	
Pearson χ^2	1217.20	
Deviance χ^2	469.93	
Nagelkerke R ²⁶	0.229	
* $p < 0.050$, ** $p < 0.010$, *** $p < 0.001$		

Bij de demografische factoren levert de variabele **geslacht** twee significante resultaten op. Mannen blijken ten opzichte van vrouwen eerder slachtoffer-pleger te zijn dan slachtoffer ($OR = 0.279$; $p < .001$). Vrouwen zijn ten opzichte van mannen dus eerder slachtoffer dan slachtoffer-pleger. Daarnaast hebben mannen ten opzichte van vrouwen meer dan vijf keer meer kans om pleger te zijn dan slachtoffer-pleger ($OR = 5.064$; $p < .01$). Beide waarden wijzen op een sterk effect van geslacht.

Verder levert de variabele **migratieachtergrond** een significant effect op voor de slachtoffers. Respondenten zonder migratieachtergrond blijken eerder slachtoffer te zijn dan slachtoffer-pleger, ten opzichte van respondenten die wel een migratieachtergrond hadden ($OR = 2.698$; $p < 0.01$).

Bij de sociale verbondenheid levert de variabele **huidige relatiestatus** een significant effect op voor de slachtoffers. Personen met een partner blijken eerder slachtoffer te zijn dan slachtoffer-pleger, ten opzichte van respondenten zonder een partner ($OR = 2.250$; $p < .05$). Deze odds ratio wijst op een sterk effect.

Daarnaast levert de variabele **sociale steun** een significant effect op bij de plegers. Uit de resultaten blijkt dat de waarschijnlijkheid om pleger te zijn in plaats van slachtoffer-pleger, vermindert naarmate de score op sociale steun verhoogt ($OR = 0.839$; $p < .05$). Respondenten met een betere sociale steun zijn met andere woorden minder waarschijnlijk om pleger te zijn dan slachtoffer-pleger, ten opzichte van respondenten met minder sociale steun. De odds ratio wijst echter op een eerder zwak effect.

Bij de mentale gezondheid levert enkel de variabele **zelfbeschadigend gedrag** een significant effect op. Respondenten die ooit zelfbeschadigend gedrag stelden, blijken eerder tot de slachtoffer-plegers te behoren dan tot de slachtoffers, ten opzichte van respondenten die nog nooit zelfbeschadigend gedrag stelden ($OR = 2.326$, $p < .05$). De odds ratio wijst op een sterk effect.

⁵ Geeft weer of er een significante verbetering ($p < .001$) is van het model na toevoeging van de onafhankelijke variabelen.

⁶ Een waarde groter dan .10 is aanvaardbaar (FALK & MILLER, 1992).

5 DISCUSSIE EN CONCLUSIE

5.1 Discussie

Via bivariate en multivariate analyses werden verschillen in demografische kenmerken, veerkracht, de sociale verbondenheid en de mentale gezondheid vergeleken tussen slachtoffers, plegers en slachtoffer-plegers.

Uit de resultaten blijkt er geen significante samenhang te zijn tussen de **leeftijd** en de uitkomstvariabele. Bijgevolg kan de eerste hypothese niet bevestigd worden. Er is echter enige vertekening mogelijk doordat de huidige leeftijd van de respondenten niet per se overeenstemt met de leeftijd op het moment van de feiten. Een andere mogelijke verklaring is dat de steekproef een oververtegenwoordiging bevat van jongere respondenten. Daardoor zou een aantal potentiële plegers gemist kunnen worden aangezien ze zich nog niet in de piek van de criminaliteitscurve bevinden.

Sterke significante resultaten zijn wel zichtbaar voor **geslacht**. Mannen hebben ten opzichte van vrouwen minder kans om slachtoffer te worden en meer kans om pleger te zijn dan ook slachtoffer-pleger. Deze bevinding bevestigt bijgevolg de tweede hypothese. Enerzijds sluit dit aan bij de eerdere bevindingen dat er een hogere prevalentie is van mannen bij seksueel plegerschap (DE HAAS et al., 2012; SCHUSTER & KRAHÉ, 2019). Anderzijds betekent dit ook dat de kans dat mannelijke slachtoffers eveneens pleger zijn groter is in vergelijking met vrouwelijke slachtoffers.

Verder blijkt dat respondenten met een **migratieachtergrond** eerder slachtoffer-pleger dan enkel slachtoffer zijn, ten opzichte van personen zonder migratieachtergrond. Dit bevestigt bijgevolg de derde hypothese en sluit aan bij de bevindingen uit eerdere studies (ORTENSI & FARINA, 2020; SPIVEY & NODELAND, 2021).

In tegenstelling tot eerdere studies (LAMBIE et al., 2002; SNAYCHUK & O'NEILL, 2020), blijkt de mate van **veerkracht** geen significante voorspeller in het huidige onderzoek. De vierde hypothese kan bijgevolg niet bevestigd worden. Dit kan erop duiden dat deze component van zelfcontrole onvoldoende is en er een combinatie van andere componenten (bv. gevoel van eigenwaarde) nodig is. Echter, de studies van LAMBIE et al. (2002) en SNAYCHUK en O'NEILL (2020) maakten zowel gebruik van toevalssteekproeven als van een andere definiëring van SG (bv. technologie-gefaciliteerd). Het gebruik van een nationaal representatieve steekproef in het huidige onderzoek kan de verschillen in de resultaten ook verklaren en kan erop wijzen dat veerkracht voor de algemene populatie minder relevant is.

Verder volgde uit de bevindingen van de voorgaande studies de verwachting dat de sociale verbondenheid beschermend werkte voor slachtoffer-plegerschap van SG (DE VRIES ROBBÉ et al., 2015; JENNINGS et al., 2014; THORNTON et al., 2017). Er werd geredeneerd dat hoe meer sociale contacten, hoe meer sociale controle er was, wat slachtoffer- en plegerschap kon voorkomen.

De **huidige relatiestatus** van respondenten blijkt deze eerdere bevindingen te bevestigen. Respondenten met een partner zijn eerder slachtoffer dan slachtoffer-pleger. Respondenten zonder partner zijn dus eerder slachtoffer-pleger dan enkel slachtoffer, wat suggereert dat de

afwezigheid van een relatie gepaard gaat met een hoger risico op de *victim-offender* overlap. Deze bevinding bevestigt bijgevolg de vijfde hypothese.

Daarnaast tonen de resultaten van de bivariate analyse dat er geen significante samenhang is tussen de mate van sociale steun en de afhankelijke variabele. Bij de multivariate analyse tonen de resultaten echter dat respondenten met een hogere mate aan **sociale steun** eerder slachtoffer-pleger waren dan enkel pleger. Alhoewel het om een zwak effect gaat, lijkt dit resultaat tegenstrijdig met de bevindingen uit eerder onderzoek (bv. DE VRIES ROBBÉ et al., 2015; LAMBIE & JOHNSTON, 2016). Een mogelijke verklaring is dat sociale steun voornamelijk samenhangt met slachtofferschap en minder met plegerschap. Daarnaast is het ook mogelijk dat een hoger aantal sociale contacten gepaard gaat met meer opportuniteiten om zowel slachtoffer-als plegerschap mee te maken.

Tot slot werd de mentale gezondheid in voorgaande studies herhaaldelijk als factor onderzocht bij SG. In het huidige onderzoek bleek het effect van **zelfbeschadigend gedrag** bij de bivariate analyse niet significant, maar in het multivariate model, met toevoeging van alle verklarende factoren, wel. Respondenten die nog nooit zelfbeschadigend gedrag stelden hebben een grotere kans om slachtoffer te zijn dan slachtoffer-pleger. Personen die dit gedrag wel reeds stelden hebben dus een grotere kans om slachtoffer-pleger te zijn en niet enkel slachtoffer. De zesde hypothese wordt hiermee bevestigd. Dit kan verklaard worden doordat zelfbeschadigend gedrag zowel samenhangt met seksueel slachtofferschap (bv. CAMPBELL et al., 2009) als met seksueel plegerschap (ELOIR et al., 2020). Een combinatie van slachtoffer- en plegerschap kan bijgevolg het risico op zelfbeschadigend gedrag verhogen. Een andere verklaring is dat slachtoffers met ernstigere gevolgen van het slachtofferschap (i.e. zelfbeschadigend gedrag) later sneller overgaan tot plegerschap door de impact op hun waarden en (genderrol)normen (DEPRAETERE et al., 2021). Bij mannen kan seksueel slachtofferschap als een schending van hun mannelijke genderrolnormen (bv. emotioneel stabiel, machtig) aanvoelen waardoor er een overcompensatie zou kunnen plaatsvinden om die normen te herstellen (DEPRAETERE et al., 2021).

Verder blijken **depressieve symptomen** niet significant te differentiëren tussen de drie categorieën. Er kunnen dus geen uitspraken gedaan worden over de bevindingen uit voorgaand onderzoek (VAN GELDER et al., 2015). VAN GELDER et al. (2015) focusten echter op een brede waaier aan geweldsdelicten. Mogelijks valt het effect van depressieve symptomen bij de *victim-offender* overlap weg wanneer er enkel naar SG gekeken wordt. Verder hield de studie van VAN GELDER et al. (2015) geen rekening met zelfbeschadigend gedrag en kan het effect van depressieve symptomen in het huidige onderzoek onderdrukt worden door die variabele.

Bij de bivariate analyses was er een kleine samenhang tussen **angstsymptomen** en de afhankelijke variabele, maar niet in de post-hoc-testen. Ook in de multivariate analyse blijkt het effect van **angstsymptomen** niet significant. De laatste hypothese kan bijgevolg niet bevestigd worden. Een mogelijke verklaring is dat dit effect van angstsymptomen niet standhoudt wanneer er enkel naar SG gekeken wordt in vergelijking met de bredere definitie van VAN GELDER et al. (2015). Een andere mogelijke verklaring is dat het bivariate effect van angstsymptomen verdwijnt na toevoeging van zelfbeschadigend gedrag in het multivariate model.

5.2 Beperkingen

Zoals elk onderzoek kent ook dit onderzoek enkele beperkingen. Een eerste beperking betreft de omvang van de steekproef. Alhoewel er in totaal 710 respondenten waren, bevatte de groep slachtoffer-plegers maar 37 respondenten en de groep plegers 38. Hierdoor is de statistische power eerder beperkt, wat de kans om effecten te detecteren en zo de nulhypothese te verwerpen, bemoeilijkt (BRITT & WEISBURD, 2010). Echter hadden voorgaande studies naar de *victim-offender* overlap ook proportioneel minder respondenten voor deze categorieën dan voor de groep slachtoffers (CHAN, 2021; POSICK, 2012). Daarnaast komt het beperkte bereik van de betrouwbaarheidsintervallen tegemoet aan deze beperking aangezien dit resulteert in een kleinere foutenmarge.

Verder werd er eerst gepeild naar slachtofferschap en daarna naar plegerschap. Een potentieel gevolg van deze volgorde is dat plegers, na het bevragen van hun slachtofferschap, minder geneigd zijn om hun plegerschap te bekennen doordat er een negatieve ondertoon gezet is (SCHUMAN & PRESSER, 1996). Hierdoor kan er een negatieve invloed zijn op het aantal plegers – en bijgevolg ook slachtoffer-plegers – in de steekproef.

Tot slot is het mogelijk dat dit onderzoek, zoals elke slachtofferschapsenquête, onderhevig was aan vertekening door gebrekkige herinnering (ook: *recall bias*) en sociaal wenselijke antwoorden (GRIMM, 2010; KIRK, 2006). De *recall bias* werd echter zoveel mogelijk beperkt door te focussen op het delict met de meeste impact en gedragsspecifieke vragen. Deze werkwijzen vergemakkelijken de herinnering van de gebeurtenissen door de respondenten (DE HAAS et al., 2012). Verder was de survey anoniem, wat de drempel verlaagde en voor een verminderde sociale wenselijkheidsbias zorgde (GRIMM, 2010).

5.3 Conclusie en verdere aanbevelingen

Dit onderzoek ging na in welke mate er een verschil was tussen de demografische kenmerken, de veerkracht, de sociale verbondenheid en de mentale gezondheid van slachtoffers, plegers en slachtoffer-plegers van seksueel geweld. Uit de resultaten blijken mannen zonder partner, die ooit zelfbeschadigend gedrag stelden en met een migratieachtergrond een grotere kans te hebben om slachtoffer-pleger te zijn, eerder dan enkel slachtoffer te zijn. Verder hebben vrouwen met een hogere mate aan sociale contacten meer kans om slachtoffer-pleger te zijn dan enkel pleger. Deze resultaten tonen dat een goede mentale gezondheid en ondersteuning (i.e. partner) een belangrijke rol spelen in het niet overgaan van slachtofferschap tot plegerschap. Dit heeft als implicatie voor praktijk en hulpverlening dat de opvang van slachtoffers van SG cruciaal is. Verder tonen de resultaten van dit onderzoek dat het uiterst belangrijk is dat niet enkel ‘pure’ slachtoffers toegang krijgen tot de klassieke hulpverlening, maar ook personen die reeds een feit pleegden. Sensibilisering bij praktijkwerkers en hulpverleners is daarbij cruciaal om secundaire victimisatie en *victim blaming* te vermijden. Ook is het voor bestaande hulpverlening aan plegers van belang dat in de behandeling voldoende aandacht wordt besteed aan hun eventuele slachtofferervaringen en hun mentale gezondheid, naast de focus op het vermijden van recidive. Dit houdt onder meer in dat er specifieke aandacht naar de behandeling van eventuele gevolgen van posttraumatisch stresssyndroom en/of complex trauma dient te gaan (KEYGNAERT et al., 2018). Verder moet er

ingezet worden op stressreductie met het ontwikkelen van gezonde copingstijlen en het vermijden van zelfbeschadigend gedrag alsook op competenties om sociale verbondenheid te verhogen.

Daarnaast toont het gebrek aan effecten van angst- en depressieve symptomen dat het voorspellen van slachtofferschap bij plegers moeilijker is aan de hand van de gehanteerde variabelen. Verder onderzoek kan daarom ingaan op andere mogelijke verklaringen, zoals routineactiviteiten, om na te gaan of die factoren betere voorspellers zijn dan de mentale gezondheid. Tot slot kan toekomstig onderzoek inzetten op een andere invulling van de verklarende factoren om zo nieuwe potentiële verbanden te detecteren. Zo kan er nog meer ingezet worden op de sterkte en de kwaliteit (bv. delinquent of prosociaal) van de sociale banden, in plaats van de kwantiteit (aantal personen).

Referenties

- AEBI, M., VOGT, G., PLATTNER, B., STEINHAUSEN, H.-C., & BESSLER, C. (2012). Offender types and criminality dimensions in male juveniles convicted of sexual offenses. *Sexual Abuse*, 24(3), 265–288. <https://doi.org/10.1177/1079063211420449>
- ARMSTRONG, A. R., GALLIGAN, R. F., & CRITCHLEY, C. R. (2011). Emotional intelligence and psychological resilience to negative life events. *Personality and Individual Differences*, 51(3), 331–336. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2011.03.025>
- BARBARO, N., BOUTWELL, B. B., & SHACKELFORD, T. K. (2019). Associations between attachment anxiety and intimate partner violence perpetration and victimization: Consideration of genetic covariation. *Personality and Individual Differences*, 147, 332–343. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2019.05.008>
- BERG, M. T., & SCHRECK, C. J. (2022). The meaning of the victim–offender overlap for criminological theory and crime prevention policy. *Annual Review of Criminology*, 5(1), 277–297. <https://doi.org/10.1146/annurev-criminol-030920-120724>
- BORNSTEIN, M. H., JAGER, J., & PUTNICK, D. L. (2013). Sampling in developmental science: Situations, shortcomings, solutions, and standards. *Developmental Review*, 33(4), 357–370. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2013.08.003>
- BRITT, C. L., & WEISBURD, D. (2010). Statistical power. In A. R. PIQUERO & D. WEISBURD (Eds.), *Handbook of quantitative criminology* (pp. 313–332). Springer. https://doi.org/10.1007/978-0-387-77650-7_16
- BROIDY, L. M., DADAY, J. K., CRANDALL, C. S., SKLAR, D. P., & JOST, P. F. (2006). Exploring demographic, structural, and behavioral overlap among homicide offenders and victims. *Homicide Studies*, 10(3), 155–180. <https://doi.org/10.1177/1088767906288577>
- CAMPBELL, R., DWORKIN, E., & CABRAL, G. (2009). An ecological model of the impact of sexual assault on women’s mental health. *Trauma, Violence, & Abuse*, 10(3), 225–246. <https://doi.org/10.1177/1524838009334456>

- CHAN, H. C. (OLIVER). (2021). The victim–offender overlap in sexual offending: Exploring a community-based sample of young adults in Hong Kong. *Sexual Abuse*, 33(8), 923–949. <https://doi.org/10.1177/1079063220981889>
- CHEN, H., COHEN, P., & CHEN, S. (2010). How big is a big odds ratio? Interpreting the magnitudes of odds ratios in epidemiological studies. *Communications in Statistics - Simulation and Computation*, 39(4), 860–864. <https://doi.org/10.1080/03610911003650383>
- DAQUIN, J. C., & DAIGLE, L. E. (2021). The victim–offender overlap in prison: Examining the factors associated with group membership. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(23–24), NP13439–NP13462. <https://doi.org/10.1177/0886260519898427>
- DE HAAS, S., BERLO, W., BAKKER, F., & VANWESENBEECK, I. (2012). Prevalence and characteristics of sexual violence in the Netherlands, the risk of revictimization and pregnancy: Results from a national population survey. *Violence and Victims*, 27, 592–608. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.27.4.592>
- DE SCHRIJVER, L., FOMENKO, E., KRAHÉ, B., ROELENS, K., VANDER BEKEN, T., & KEYGNAERT, I. (2022). Minority identity, othering-based stress, and sexual violence. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(7), 4221. <https://doi.org/10.3390/ijerph19074221>
- DE VRIES ROBBÉ, M., MANN, R. E., MARUNA, S., & THORNTON, D. (2015). An exploration of protective factors supporting desistance from sexual offending. *Sexual Abuse*, 27(1), 16–33. <https://doi.org/10.1177/1079063214547582>
- DEPRAETERE, J., VANDEVIVER, C., KEYGNAERT, I., & VANDER BEKEN, T. (2021). Gender role norm conformity and sexual assault risk among male and female university students. *Victims & Offenders*, 16(6), 847–868. <https://doi.org/10.1080/15564886.2020.1860175>
- ELOIR, J., DUCRO, C., & NANDRINO, J.-L. (2020). Determining sexual offender profiles from life trajectories. *Sexual Abuse*, 32(5), 521–542. <https://doi.org/10.1177/1079063219828782>
- FALK, R., & MILLER, N. (1992). *A primer for soft modeling*. The University of Akron Press. <https://psycnet.apa.org/record/1992-98610-000>
- FARRINGTON, D. P. (1986). Age and crime. *Crime and Justice*, 7, 189–250. <https://doi.org/10.1086/449114>
- FLEXON, J. L., MELDRUM, R. C., & PIQUERO, A. R. (2016). Low self-control and the victim–offender overlap: A gendered analysis. *Journal of Interpersonal Violence*, 31(11), 2052–2076. <https://doi.org/10.1177/0886260515572471>
- GOLLADAY, K. A. (2018). *Understanding victim-offender overlap taxonomies: A longitudinal study* [uitg. proefschrift]. Arizona State University.
- GRIMM, P. (2010). Social desirability bias. In J. N. SHETH & N. K. MALHOTRA, *Wiley international encyclopedia of marketing*. John Wiley & Sons, Ltd. <https://doi.org/10.1002/9781444316568.wiem02057>

- HINDELANG, M. J., GOTTFREDSON, M. R., & GAROFALO, J. (1978). *Victims of personal crime: An empirical foundation for a theory of personal victimization*. Ballinger Publishing Company. <https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/victims-personal-crime-empirical-foundation-theory-personal>
- JENNINGS, W. G., PARK, M., TOMSICH, E. A., GOVER, A. R., & AKERS, R. L. (2011). Assessing the overlap in dating violence perpetration and victimization among South Korean college students: The influence of social learning and self-control. *American Journal of Criminal Justice*, 36(2), 188–206. <https://doi.org/10.1007/s12103-011-9110-x>
- JENNINGS, W. G., ZGOBA, K. M., MASCHI, T., & REINGLE, J. M. (2014). An empirical assessment of the overlap between sexual victimization and sex offending. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 58(12), 1466–1480. <https://doi.org/10.1177/0306624X13496544>
- KEYGNAERT, I., DE SCHRIJVER, L., INESCU, A. C., SCHAPANSKY, E., NOBELS, A., HAHAUT, B., STAPPERS, C., DE BAUW, Z., LEMONNE, A., RENARD, B., WEEWAUTERS, M., VANDER BEKEN, T., & VANDEVIVER, C. (2021). *UN-MENAMAIS: Understanding the mechanisms, nature, magnitude and impact of sexual violence in Belgium : final report for the Belgian Science Policy Office*. <http://hdl.handle.net/1854/LU-8747241>
- KEYGNAERT, I., VAN DER GUCHT, B., DE SCHRIJVER, L., VAN BRAECKEL, D., & ROELENS, K. (2018). Holistische zorg voor slachtoffers van seksueel geweld. In L. GIJS, L. AERTS, M. DEWITTE, P. ENZLIN, J. GEORGIADIS, B. KREUKELS, & E. MEULEMAN (Eds.), *Leerboek seksuologie* (pp. 407–427). Bohn Stafleu van Loghum. <http://hdl.handle.net/1854/LU-8609890>
- KIRK, D. S. (2006). Examining the divergence across self-report and official data sources on inferences about the adolescent life-course of crime. *Journal of Quantitative Criminology*, 22(2), 107–129. <https://doi.org/10.1007/s10940-006-9004-0>
- KOTRLIK, J., WILLIAMS, H., & JABOR, K. (2011). Reporting and interpreting effect size in quantitative agricultural education research. *Journal of Agricultural Education*, 52(1), 132. <https://doi.org/10.5032/jae.2011.01132>
- LAMBIE, I., & JOHNSTON, E. (2016). “I couldn’t do it to a kid knowing what it did to me”: The narratives of male sexual abuse victims’ resiliency to sexually offending. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 60(8), 897–918. <https://doi.org/10.1177/0306624X14567664>
- LAMBIE, I., SEYMOUR, F., LEE, A., & ADAMS, P. (2002). Resiliency in the victim-offender cycle in male sexual abuse. *Sexual Abuse*, 14(1), 31–48. <https://doi.org/10.1177/107906320201400103>
- LEVIS, B., BENEDETTI, A., & THOMBS, B. D. (2019). Accuracy of Patient Health Questionnaire-9 (PHQ-9) for screening to detect major depression: Individual participant data meta-analysis. *BMJ*, 365, 11476. <https://doi.org/10.1136/bmj.11476>

- LYN, T. S., & BURTON, D. L. (2005). Attachment, anger and anxiety of male sexual offenders. *Journal of Sexual Aggression*, 11(2), 127–137. <https://doi.org/10.1080/13552600500063682>
- MALDONADO-MOLINA, M. M., JENNINGS, W. G., TOBLER, A. L., PIQUERO, A. R., & CANINO, G. (2010). Assessing the victim-offender overlap among Puerto Rican youth. *Journal of Criminal Justice*, 38(6), 1191–1201. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2010.09.008>
- MARCUM, C. D., HIGGINS, G. E., FREIBURGER, T. L., & RICKETTS, M. L. (2014). Exploration of the cyberbullying victim/offender overlap by sex. *American Journal of Criminal Justice*, 39(3), 538–548. <https://doi.org/10.1007/s12103-013-9217-3>
- MUFTIĆ, L. R., FINN, M. A., & MARSH, E. A. (2015). The victim-offender overlap, intimate partner violence, and sex: Assessing differences among victims, offenders, and victim-offenders. *Crime & Delinquency*, 61(7), 899–926. <https://doi.org/10.1177/0011128712453677>
- ORTENSI, L. E., & FARINA, P. (2020). Sexual violence victimisation among university students in Italy: A gendered intersectional quantitative approach. *Genus*, 76, 30–48. <https://doi.org/10.1186/s41118-020-00101-7>
- PAUWELS, L. J. R., & SVENSSON, R. (2011). Exploring the relationship between offending and victimization: What is the role of risky lifestyles and low self-control? A test in two urban samples. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 17(3), 163–177.
- POSICK, C. (2012). *Untangling offending and victimization: A comparative study of the victim-offender overlap* [uitg. proefschrift]. Northeastern University.
- ROCQUE, M., POSICK, C., & HOYLE, J. (2015). Age and crime. In W. G. JENNINGS, *The Encyclopedia of Crime & Punishment* (pp. 1–8). John Wiley & Sons, Ltd. <https://doi.org/10.1002/9781118519639.wbecpx275>
- SCHAPANSKY, E., DEPRAETERE, J., KEYGNAERT, I., & VANDEVIVER, C. (2021). Prevalence and associated factors of sexual victimization: Findings from a national representative sample of Belgian adults aged 16-69. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(14). <https://doi.org/10.3390/ijerph18147360>
- SCHRECK, C. J., STEWART, E. A., & OSGOOD, D. W. (2008). A reappraisal of the overlap of violent offenders and victims. *Criminology*, 46(4), 871–906. <https://doi.org/10.1111/j.1745-9125.2008.00127.x>
- SCHUMAN, H., & PRESSER, S. (1996). *Questions and answers in attitude surveys: Experiments on question forms, wording, and context*. Sage. <https://us.sagepub.com/en-us/nam/questions-and-answers-in-attitude-surveys/book4010>
- SCHUSTER, I., & KRAHÉ, B. (2019). Prevalence of sexual aggression victimization and perpetration in Chile: A systematic review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 20(2), 229–244. <https://doi.org/10.1177/1524838017697307>

- SILVER, E., ARSENEAULT, L., LANGLEY, J., CASPI, A., & MOFFITT, T. E. (2005). Mental disorder and violent victimization in a total birth cohort. *American Journal of Public Health*, 95(11), 2015–2021. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2003.021436>
- SMITH, B. W., DALEN, J., WIGGINS, K., TOOLEY, E., CHRISTOPHER, P., & BERNARD, J. (2008). The brief resilience scale: Assessing the ability to bounce back. *International Journal of Behavioral Medicine*, 15(3), 194–200. <https://doi.org/10.1080/10705500802222972>
- SNAYCHUK, L. A., & O'NEILL, M. L. (2020). Technology-facilitated sexual violence: Prevalence, risk, and resiliency in undergraduate students. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 29(8), 984–999. <https://doi.org/10.1080/10926771.2019.1710636>
- SPITZER, R. L., KROENKE, K., WILLIAMS, J. B. W., & LÖWE, B. (2006). A brief measure for assessing generalized anxiety disorder: The GAD-7. *Archives of Internal Medicine*, 166(10), 1092–1097. <https://doi.org/10.1001/archinte.166.10.1092>
- SPIVEY, E., & NODELAND, B. (2021). The victim-offender overlap in intimate partner violence: Considering the role of self-control. *Deviant Behavior*, 42(6), 733–746. <https://doi.org/10.1080/01639625.2020.1821259>
- STOLTZFUS, J. C. (2011). Logistic regression: A brief primer. *Academic Emergency Medicine*, 18(10), 1099–1104. <https://doi.org/10.1111/j.1553-2712.2011.01185.x>
- TAYLOR, B. G., MUMFORD, E. A., LIU, W., BERG, M., & BOHRI, M. (2019). Young adult reports of the victim–offender overlap in intimate and nonintimate relationships: A nationally representative sample. *Criminal Justice and Behavior*, 46(3), 415–436. <https://doi.org/10.1177/0093854818810322>
- THORNTON, D., KELLEY, S. M., & NELLIGAN, K. E. (2017). Protective factors and mental illness in men with a history of sexual offending. *Aggression and Violent Behavior*, 32, 29–36. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2016.12.003>
- VAN GELDER, J.-L., AVERDIJK, M., EISNER, M., & RIBAUD, D. (2015). Unpacking the victim-offender overlap: On role differentiation and socio-psychological characteristics. *Journal of Quantitative Criminology*, 31(4), 653–675. <https://doi.org/10.1007/s10940-014-9244-3>
- VAN WIJK, A. PH., MALI, B. R. F., BULLENS, R. A. R., & VERMEIREN, R. R. (2007). Criminal profiles of violent juvenile sex and violent juvenile non–sex offenders: An explorative longitudinal study. *Journal of Interpersonal Violence*, 22(10), 1340–1355. <https://doi.org/10.1177/0886260507304802>
- WOLFGANG, M. E. (1958). *Patterns in criminal homicide*. University of Pennsylvania Press. <https://psycnet.apa.org/record/1959-01808-000>
- WORLD HEALTH ORGANIZATION. (2003). *Guidelines for medico-legal care of victims of sexual violence*. World Health Organization. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/42788>
- WORLD HEALTH ORGANIZATION. (2021, MARCH 9). *Violence against women*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>

